

være Formyndere for deres egne Børn. Hun har set Universiteter blive aabnede for Kvinder, andre aabnede for alle uden Hensyn til Køn og Farve, og set Stemmeret til Skolekommissionen tilstaaet Kvinderne i Halvdelen af Staterne. I Kansas og Wyoming har Kvinderne opnaaet kommunal Valgret og Valgbarhed, og i Wyoming har de havt Valgret i de sidste 20 Aar.

Men hendes offentlige Virksomhed har kun været én Side af en sjælden mangesidig og virksom Tilværelse. Hun har været en hengiven Hustru og en dygtig Husmoder, og hun har opdraget sine to Døtre og fem Sønner til at indtage nyttige Stillinger i Samfundet. Bestemt paa at give sine Børn en bedre Opdragelse end den, deres Fader var i Stand til at skaffe dem, sendte hun baade Sønner og Døtre til de lærde Skoler, og i et Tidsrum af 12 Aar holdt hun Foredrag paa kryds og tværs i Staterne, ved hvilken Virksomhed hun skaffede sig en stor Indtægt.

Nogle af hendes Rejseerindringer viser hendes Mod og Ihærdighed. En Gang, medens hun holdt Foredrag i Jowa, fandt hun Jernbanerne ufarbare paa Grund af Sne. Ikke forknytt, og døv for alle Forestillinger, lejede hun en Slæde, hyllede sig ind i Bjørneskind og kom til Bestemmelsesstedet lige som Kirkeklokken forkyndte Tiden for hendes Foredrag. I tre samfulde Uger gennemrejste hun Landet paa denne Maade og indfrie alle sine Løfter. Da hendes Tournee var endt, tog hun ind paa et Hotel og traf der sammen med Charles Bradlaugh og General Sherman, som begge var paa Foredrags-Tournee, men som havde anset sig for indesneede og derfor løste fra deres Forpligtelser. Den tapre General blev ikke lidt forbavset, da han hørte, hvorledes Mrs. Cady Stanton havde banet sig Vej gennem Sneen og saa hende vende tilbage saa frisk som en Fisk, medens han ørkesløs havde tilbragt tre kedelige Uger i Hotellets varme Dagligstue.

Flora.

Den fri Kærlighed.

Ved Bjørnstjerne Bjørnson.

I det norske Dagblad offentliggjorde Bjørnstjerne Bjørnson for nylig Uddrag af to Breve fra en fransk Forfatter, som vi gengive for „Hvad vi vil“s Læsere uden Kommentar.

I.

„— — Ægteskabet er en romersk Institution, og Grundlaget er Mandens Almagt, Kvindens Underdanighed. Hos Romerne havde Familiefaderen udelt Ret over sines Gods og Liv.

Ægteskabet er en Forskrivning for Livstid, som Kvinden giver, mens hun endnu lidt kender til, hvad hun tager paa sig. Den Sort Forskrivning af sig selv paa Livstid er vort Retsbegreb vokset fra. Ingen kan love sig bort for længere Tid; man maa hellere forny Overenskomsten.

Samliv mellem Mand og Kvinde bliver umoralsk og en Kilde til Kiv, straks Parterne ikke elsker hverandre. Dersom de oven i Købet ikke har Agtelse for hverandre, fører Samlivet snart til gensidig Modbydelighed, Manden søger Vederlag, Kvinden kan ikke uden at tabe sit Rygte.

Det tyvende Aarhundredes Kvinde vil have større Følelse af sin Værdighed; hun vil lære at sikre sig Udkomme og Uafhængighed, hun kan ikke mere bringes til efter romersk Skik at gaa ind i en andens Hus som Slavinde.

Hun vil heller ikke undertegne nogen Livsforskrivning; ingen vil forlange det af hende. Hun vil ikke bo sammen med Manden (uden efter en gennem flere Aar prøvet Troskab).

Den ideale Forening mellem Mand og Kvinde er denne: den unge Pige arbejder, den unge Mand arbejder, begge hver for sig. Begge stræver at naa Uafhængighed som Haandværker, Kunstner, Læge, Lærer; de lever sammen som gode Kammerater, Kvinderne lægger bort sin overdrevne Kvindeagtighed og tæmmer Mændenes Hensynsløshed.

I uafhængig Stilling hengiver hun sig i Kærlighed med lige Kændskab til det, hun gør, som Manden.

Hun bliver i sit Hjem, i sit Arbejde, i sin Uafhængighed, som han i sin. Fordi de staar fuldkommen lige, kender han det nødvendigt at være elskværdig, og det uden Mellemrum; — hans Konkurrenter er det! Begge føler Nødvendigheden af at forny Kærligheden, bejle hver Dag i Aand og Opmærksomhed. Saadan maa Samlivet blive mellem to, som har Selvagtelse og Styrke.

Men, svarer man mig straks, hvad borger for, at dette ikke skejer ud, at Parterne ikke overgiver sig til Udsvævelse og forlader Børnene?

Aa, jeg er ikke ræd for, at Frihed skal avle nogen social Ulempe; jeg mener, man med lidt god Vilje skal skønne, hvorfor jeg ikke er det.

Tænkerne kan forlange saa megen Frihed, de vil, — Lovgiverne skal nok vide at gøre Indskrænkninger i den! Trods alle vore Raab paa Frihed faar vi aldrig mere end en Mundfuld ad Gangen; vor Fordøjelse har aldrig taget Skade.

„Fri Folk har af Naturen et Instinkt, en Braad i sin Vilje, som driver dem henimod det rette og bort fra Lasten; dette Instinkt kalder man „Æresfølelse“, siger Rabelais, — og jeg tror paa det. I den skønneste Samvittighedsfred beder jeg om den fri Kærlighed som Idealet, — vel vidende, at Menneskene bare faar den stykkevis efter hundrede, kanske fem hundrede Aars Kamp. Lige saa sikker som jeg er paa, at den fri Kærlighed vil løse mange ulykkelige, især blandt Kvinderne, lige saa sikker er jeg paa, at Kærlighed til en eneste vil vedblive at være de Forstandiges Lov.

Philemon og Baucis's Foredømme eller Penelopes Troskab vil altid skinne for Menneskene som Ledestjerner.

Men jeg vil have den fuldkomne Frihed for Mand som for Kvinde, fordi Friheden holder os sunde, holder os stærke, moralske — frem for alt i Kærlighed; ti der er Tvang Forbrydelse — —“

I et andet Brev fra samme Haand hedder det:

„— — Jeg tror som De, at Mange gift var en lav Tilstand, som Ægteskabet har afløst; men jeg tror, at dette nu i sin Tur ikke holder Maal for det moderne Ideal.

Kvinden gaar til Samliv med en Mand, hun ikke kender, og til en Hengivelse af sig selv, som hun i Regelen heller ikke véd, hvad er. Er det en raa Fyr, en syg en, som rent ud byder imod, — hun maa tage hans Kærtegn; Loven kan i Nødsfald paa kaldes mod hende. Er dette ikke en Rest af Slaveriet? — — —

Livsvarige Kontrakter maa slutte. De maa lyde paa kortere Tid, eller Frihed er ikke til.

Men Børnene, siger man, hvad skal der blive af dem, den Dag Ægteskabet opløses? Det, som der nu bliver af dem efter en Skilsmisse. Man finder nok paa Raad, naar Hustruen ikke længer taaler det nuværende Ægteskab.

En Gang skønner man, at *George Sand*, der livnærede sig selv og elskede den, hendes Hjærte drog hende til, ikke førte et uheldligere Liv end den Moder, som alle sine Levedage taaler en Mands Kærlighed, der er en Idiot eller en Gris. Denne Moder ofrer altsaa til Ægteskabet baade sin Aand, sit Hjærte og sin moralske Værdighed. Saa langt kan det føre at opgive sin Frihed.

Er dette, som jeg her forlanger, den fri Kærlighed, — lad gaa! Den Kærlighed, som ikke er fri, er et Fald, en Forbrydelse til Fornedelse af et Folk.

En Mand attraar en Kvinde, — vel, lad ham vinde hende, lad ham pleje de aandelige og legemlige Fortrin, som gjorde, at han behagede hende, lad ham umage sig baade for at vinde hende og for at beholde hende.

Den fri Kærlighed er en bestandig Bejlen, det er at leve Livet, saa det fylder Hjærtet, det er uafsladelig Omsorg for at behage, — i Stedet for den uvrone Pascha-Tryghed, som den gifte Mand gerne glider ned i.

Dersom jeg kunde, saa vilde jeg leve for at gøre Kvinden fri, saa hun levede af sin Aand eller sine Hænder, blev søgt af Manden, men aldrig bunden til ham, altid Herre over sin Skæbne, ifald den Gnist, hun havde tændt, skulde slukkes, altid i Stand til at forny sig selv i en ny Kærlighed, — i Kærlighed uden Hyklari.

Ogsaa i Dag er Kærlighed Verdens Herre; Kærligheden binder Livet sammen. Men man tilstaar ikke sin Kærlighed; man skjuler sin Trang til at elske, man gemmer sit Hjærte, man fornægter sit Kød, fordi Kristendommen forbander Kødet. Kødet gør Oprør, fordi Kærligheden er stærkere end en Hær i Slagorden; den skræmmer Livet af mystiske Anstaltmagere, som forbander den; og den gør de Lovgivere tullet, som har fundet paa Ægteskabet for at faa Ende paa Kærligheden! Den piner og plager de pæne Folk, som rødmer over, at de kender Kødets Krav. Den skaaner bare dem, som aabent vedstaar, at den er Oprindelsen til alt, alles Mester, „Menneskenes og Gudernes“, som den gode *Lucretius* siger. Men Kvinden er Kærlighedens Legemliggørelse, vi maa hylde hende som Verdens Dronning og slutte med at tro, at vi længer kan holde hende som vor Ægteskabsslave — — —“